Karanlıkları Aydınlatan Yıldızlar "Âlimlerimiz"

Musa Ebu Cafer

6 Oca, 2018

https://ilimvecihat.com

Hamd âlemlerin Rabbi, sahibi, hâkimi ve ilahı olan Allah'a, salât ve selam Efendimiz, önderimiz, rahmet ve savaş peygamberi Rasûlullah'a, ehl-i beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Hiç şüphe yoktur ki son peygamber Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'dir. Ondan sonra kıyamete kadar başka bir peygamber gelmeyecektir. Ancak kıyamete yakın İsa *(aleyhisselam)* gökyüzünden inecek ve vefat edene kadar Efendimiz Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şeriatıyla amel edecektir.

İnsanlar, her asır ve mekânda onlara dini tebliğ edecek, yaşantısı ve amelleriyle kulluğu gösterecek, yanlış yaptıklarında doğruyu öğretip hakka tevcih edecek, şaşırdıklarında doğru yolu beyan edecek önderlere ihtiyaç duyarlar. Bu önderler ya Allah-u Teâlâ'nın peygamberleridir ya da peygamberlerin emanetlerini hakkıyla taşıyacak olan âlimlerdir. Âlimler peygamberlerin mirasçılarıdırlar. Peygamberler mal, mülk ve servet bırakmazlar. Onlar ilmi bırakırlar. Âlimler o ilmi öğrenir ve bilmeyen insanlara öğretirler.

Dinimiz ilme ve âlimlere çok değer vermiş, ilmi ve âlimleri sevmeyi Allah'a yaklaşma vesilesi kılmış, âlimlerin Allah katında diğer mü'minlerden kat kat üstün olduklarını beyan etmiştir. Bir ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

"(Rasûlüm!) De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür." *(Zümer Sûresi, 9)*

Âlim ile cahil ne dünyada ne de ahirette mertebeleri, faydaları ve sevapları bakımından kesinlikle bir olamazlar.

Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

"Allah-u Teâlâ kime hayır dilerse onu dinde fakih kılar." *(Buhari)*

Bu ümmetin fakihlerine Allah-u Teâlâ ikramda bulunmuş, dini anlamak, kavramak ve bilmeyenlere yol göstermek gibi güzel hasletler vererek onları hidayete kavuşturmuştur. Kişinin hidayetten nasibi, İslami ilimlerden nasibi kadar olur. İlimden uzaklığı ve cahilliği kadarıyla da o oranda hidayetten uzak olur. Tabi bu söz, hakkıyla ilim okuyup amel eden ihlaslı salih âlimler için geçerlidir.

Selefi Salihin döneminde **"Fakih"** ismi; İslami ilimler öğrenen, bu ilmi kavrayan, hayatında hidayet ve amel olarak tesiri görünen, ilim öğrendikçe

huşu ve takvası artan, âlimlerin tezkiye ettikleri kimselere denirdi. Ama maalesef günümüzde İslami birçok kavramlara değişim ve bozukluk getirildiği gibi âlim ve fakih kavramlarına da bozukluklar getirilmiştir. Günümüzde amel etmese de ilim taşıyıcılarına âlim ismi kullanılmaktadır.

İmran Elkasir, tabiin büyüklerinden Hasan-i Basri'ye bir soru sorar. Hasan-i Basri *(rahimehullah)* cevap verir. İmran Elkasir der ki: "Ey Şeyh fakihler senin gibi söylemiyorlar!" Hasan-i Basri *(rahimehullah)* der ki: "Annen seni kaybetsin ey İmran! Sen hiç gözünle fakih gördün mü? Fakih, **Dünyaya karşı zahid, ahirete karşı istekli, dininde basiretli ve Rabbine ibadette müdavim (sürekli) olandır!..**" buyurdu. *(İbn-i Mübarek, Zühd Kitabı)*

İmam Ebu Bekir Acurri *(rahimehullah)* âlimlerden şöyle bahseder: "Yüce Allah kullarından sevdiklerini seçmiş, onlara iman bahşetmiş, onlara lütufta bulunarak kitabı, hikmeti öğretip onları dinde fakih kılmıştır. Onlara tevili öğretmiş ve onları diğer mü'minlerden üstün tutmuştur. Her zaman ve mekânda ilim ile onları yükseltmiş, hilm (yumuşak huyluluk) ile süslemiştir. Helal ile haram, hak ile batıl, faydalı ile zararlı, güzel ile çirkin onlarla bilinir. Faziletleri büyük, değerleri yüksektir. Onlar peygamberlerin mirasçıları, velilerin göz bebeğidir. Denizdeki balıklar bile onlara bağışlanma dilerler. Melekler onlara kanatlarını gererler. Kıyamet gününde Nebilerden sonra âlimler şefaat ederler. Meclislerinde hikmet vardır. Amelleri ile gafil kimseleri uyandırırlar. Kullardan daha üstün, abidlerden daha yüksek derecededirler. Hayatları ganimet, ölümleri ise musibettir. Günahkârları uyarırlar, cahillere öğretirler. Bütün mahlûkat ilimlerine muhtaçtır. Onlara itaat vacip, isyan etmek haramdır. Onlara itaat eden doğru yolu bulur. İsyan eden sapar. Müslümanların halifesi bir şeyde şüpheye girerse onlara sorar, komutanlar bilmedikleri şeylerle karşılaşınca onların irşadıyla amel ederler. Hâkimler işin içinden çıkamadı mı onlara müracaat eder ve onların sözleriyle hükmederler. Onlar bu ümmetin kandilleri, hikmet pınarları ve şeytanların öfkelendikleri kimselerdir. Yerdeki misalleri gökyüzündeki yıldızlar misalidir. Kara ve deniz karanlıklarında onlarla yol bulunur."

İbn-i Kayyım *(rahimehullah)* âlimleri överken şunu söyler: "Onlar yeryüzünde, gökyüzündeki yıldızlar misalidirler. Karanlıkta şaşırmış adam onlarla yol bulur. İnsanların âlimlere ihtiyaçları, yemek ve içeceğe olan ihtiyacından daha fazladır. Kur'an-ı Kerim'in emriyle onlara itaat etmek, annelere ve babalara itaatten daha önemlidir. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygambere ve sizden olan emir sahiplarine de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Rasûl'üne

götürün (onların talimatına göre halledin). Bu hem hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir." *(Nisa Sûresi, 59)*

İslam Şeyhi İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* der ki: "Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve Raşid Halifeler, insanları din ve dünya işlerinde idare ediyorlardı. Sonra işler paylaştırıldı. Savaş komutanları dünya işlerinde ve dinin açık işlerinde insanları idare etmeye başladı. Âlimler de kendilerine yönelik din ve ilim konusunda insanları yönetmeye başladı. İşte bunlar (emir sahipleri) âlimlerdir. Allah-u Teâlâ'nın emrini yerine getirmek için emrettikleri hususlarda onlara itaat etmek gerekir.

"Emir Sahipleri" insanlara emreden sınıftır. Bu sınıfa güç ve kuvvet sahipleri iştirak ederken, ilim ve kelam sahipleri de bu işte ortaktırlar. Bu sebeple "Emir Sahipleri" iki sınıftır: Âlimler ve amirler. Bu iki sınıf düzgün olursa insanlar da düzgün olurlar. Bu iki sınıf bozulursa insanlar da bozulmuş olur." *(Fetava 28 / 170)*

Âlimlerin faziletleri ile ilgili ayet, hadis ve ilim ehlinin sözlerini nakletmek istersek bu derginin sayfaları yetersiz kalacaktır.

Âlimlere karşı (edep) saygı konusunda bazı nakilleri getirerek bir hatırlatmada bulunmak istiyorum. İbn-i Kayyım *(rahimehullah)* der ki: "Kişinin edebi, mutluluk ve kurtuluşunun adresidir. Edebinin azlığı, bedbahtlığının ve helakının adresidir. Edep kadar dünya ve ahiret güzelliği kazanılmamış; edepsizlik kadar dünya ve ahiret iyiliklerinden mahrum kalınmamıştır." *(Medaricü's Salikin 2 / 407)*

Edep kısım kısımdır. Dinimiz edep üzere kurulmuştur; Allah-u Teâlâ'ya karşı edep, Rasûlü'ne karşı edep, âlimlere karşı edep ve büyüklerimize karşı edep.

Allah ve Rasûlü'ne karşı edepli olma konusunda Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Rasûlü'nün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah işitendir, bilendir.

Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamberin sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygambere yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir." (*Hucurat Sûresi, 1-2*)

Allah ve Rasûlü'nün önüne geçmek; söylenen söz ve yapılan fiil ve çıkarılan hüküm yönünden Allah ve Rasûlü'ne aykırı davranmak, Allah ve Rasûlü'nün

söz ve emirlerine yeterince değer vermemek, düşünce ve kararlarımızla ayet ve hadise bakmadan acele ile davranmak anlamına gelmektedir.

Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanında yüksek sesle konuşmak, ona bağırmak amellerin boşa çıkmasına sebep oluyorsa, görüş ve düşüncelerimizi onun sünnetinin önüne geçirmemiz hayli hayli amellerimizin boşa çıkmasına sebep olmaz mı?

Âlimlere saygı taşıdıkları ilme olan saygıdan kaynaklanır. Âlimlere ihtiram etmek, onlara hizmet etmek, onların gıybetlerini yapmamak, hatalarını bayraklaştırmamak, değerlerini bilmek, onları korumak dinimizdendir. Dinin şiarlarını yüceltmek kalplerin takvasını gösterir. Âlimlerimiz dinimizin şiarlarından sayılırlar. Kibirli ve edepsiz kişi istediği kadar ilim alsın, o ilim onun değerini yükseltmez. Bilakis ondan nefret edilir. Ama ilim talebesi edepli, mütevazı ve güzel ahlaklı olursa az olan ilmi bile onu çok yüceltir.

Ali *(radiyallahu anhu)* âlime karşı ilim talebesinin edebini çok özlü ve güzel sözlerle şöyle ifade ediyor: "Âlimin senin üzerinde hakları şunlardır: İnsanlara genel olarak selam verirken ona özel olarak vermen, onun önünde oturman, yanında elinle işaret etmemen, kaş göz hareketi yapmaman, ona çok soru sormaman, cevap verirken ona yardımcı olmaman, tembellik yaptığında ve cevap vermek istemediğinde ona ısrar etmemen, kalkmak istediğinde elbisesini tutmaman, sırrını yaymaman, yanında kimsenin gıybetini etmemen, hatalarını araştırmaman, hata yapıp özür dilediğinde özrünü kabul etmen, "ama ben falan âlimden böyle işitmedim veya falan âlim senin gibi söylemiyor" dememen, yanında bir âlimi övmemen, konuşması uzun sürdüğünde sıkılmaman, kibrin ona hizmet etmekten alıkoymaması, bir ihtiyacı olduğunda herkesten önce senin koşmandır. O bir hurma ağacı misalidir. Altında beklersin, semere düşerse yersin." *(Muhtasar Minhacu'l Kasidin)*

Buraya kadar anlattığım konu ulemanın değeri ve onlara saygı gösterilmesinin ehemmiyeti ile ilgiliydi. Bu mukaddimeyi yazarken şu anlaşılmamalıdır: Ulema masumdur, hata yapmazlar, sözleri hüccettir, Kur'an ve Sünnet'in önüne geçirilir. Haşa! Masum olan Peygamber *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'dir. Onun haricindeki herkesin sözü alınır ve terk edilir. Ancak şöyle bir gerçek vardır ki avam ve bilmeyen Müslümanlar âlimlere ihtiyaç duyarlar. Bilmediklerini onlara sormak zorundadırlar. Bir ayette Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Bilmiyorsanız zikir ehline sorunuz!."** *(Nahl Sûresi, 43)*

Sahabe-i kiram bilmedikleri şeyleri Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e gelip sorarlardı. Efendimiz vefat ettikten sonra sahabe ve tabiin bilmedikleri

meseleleri Ebubekir, Ömer, Ali, İbn-i Mes'ud, İbn-i Abbas, Muaz bin Cebel ve Zeyd Bin Sabit *(radiyallahu anhum)* gibi sahabenin büyüklerine yani âlimlerine sorar ve ona göre amel ederlerdi. Bizler de aynı şekilde bilmediğimiz konuları ve meseleleri ilmine güvendiğimiz ehil ve takva sahibi ehl-i sünnet ulemamıza sormalı ve aldığımız cevaplar doğrultusunda amel etmeliyiz. İlmi ehil olmayanlarda aramak, bilmeyenlerden fetva almak helaka götürür. Nitekim ashab-ı kiramdan bazıları bu hataya düşmüş ve şiddetli bir şekilde kınanmışlardı.

İmam Taberani, Ahmed ve başka muhaddislerin rivayet ettikleri bir hâdise şöyle meydana gelmiştir. Cabir *(radiyallahu anhu)* dedi ki: Bir sefere çıkmıştık. Adamın birinin kafasına taş değmiş ve kafasını yaralamıştı. Cenabet olan bu adam arkadaşlarına, "Bana teyemmüm etmem konusunda bir ruhsat verir misiniz?" (toprakla teyemmüm edebilir miyim?) diye sordu.

Dediler ki: "Senin su kullanmaya gücün yeter. Sana ruhsat yoktur." Adam yıkandı ve öldü. Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gelince ona olaydan haber verildi. Dedi ki: **"Onu öldürdüler. Allah onları öldürsün! Bilmiyorlarsa niçin sormadılar? Bilmeyenin şifası sormaktır. Teyemmüm etmesi sonra da kafasına bir bez bağlaması ve geri kalan vücudunu yıkaması yeterliydi."**

Dikkat edilirse bu hâdisede adam ehil olmayanlara soru sormuş, ilimsiz fetva vermişler ve adam ilimsizliğin acısını canıyla ödemiş. Bunun üzerine değerli olan o sahabeye Rasûlullah Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beddua etmiştir.

Ümmet arasında cehaletin yaygınlaştığı, takvanın azaldığı, kargaşa ve fitnelerin çoğaldığı ve cahillerin meydanları doldurup kitapları ve yanlış fetvalarıyla ortalığı birbirine kattıkları bu asırda Rabbani, güvenilir ehl-i sünnet ulemasına çokça ihtiyacımız vardır. Hatta bu ihtiyacımız İbn-i Kayyım *(rahimehullah)*'ın dediği gibi yemek ve içeceğe olan ihtiyacımızdan daha fazladır.

Ehl-i sünnetin imamı Ahmed *(rahimehullah)*'ı bir düşünelim: Onun asrında Mutezile, Cehmiyye ve diğer batıl fırkalar güç kazanmış, başta Abbasi Halifesi Me'mun, devlet erkânı ve halkın çoğunluğu Cehmilerin batıl inançlarından olan Kur'an'ın mahluk oluşu inancını benimsemişler, başta âlimleri ve avam halkı bu batıl inanca zorlamışlardı. İslam ümmeti batıl bir inanca doğru kayarken önce Allah-u Teâlâ'nın fazlı sonra İmam Ahmed'in kararlı duruşuyla ümmet doğru olan inancına geri dönmüştür.

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)*'ın yaşadığı asırda İslam ümmeti çok acı bir

durumdaydı. İslam hilafeti yıkılmış, suret olarak bir daha kurulmuş, ancak İslam ümmeti Moğolların saldırıları altında acılar çekiyordu. Şirk, hurafe, bid'at, günahlar her yeri kaplamış, Müslümanlar bölük pörçük olmuşlardı. İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* yılmadan, usanmadan ve korkmadan yanlışların karşısında durmuş, Müslümanların birliği için çok çalışmış, ümmeti cihada teşvik etmiş hatta bilfiil iştirak etmiş, senelerce savunduğu doğrularından dolayı hapislerde ömür geçirmişti. Batıl fırkalara karşı kitaplarıyla, risaleleriyle, münakaşa ve irşadıyla amansız mücadele vermiş, sünnetin ve hak yolun ihyasında çok büyük emeği geçmiştir. Bazı âlimler onu bu dinin müceddidi olarak görmektedirler.

Allah-u Teâlâ her asırda ümmetin dinini yenileyecek müceddid âlimler gönderir. Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: **"Allah-u Teâlâ her yüzyılın başında bu ümmetin dinini yenileyecek müceddidler gönderir."** (*Ebu Davud*)

Muhammed Bin Abdulvahhab *(rahimehullah)* da birçok âlimin kanaatine göre bu dinin müceddidlerinden sayılır. Onun asrında özellikle kabir şirki çok yayılmış, sünnet unutulmuş, Hicaz bölgesi eski cahili devrine doğru yol almıştı. Şirk ve hurafelere karşı amansız mücadelesiyle özellikle Hicaz bölgesi şirklerden ve şirk unsurlarından iyice temizlenmiş, sünnet bir kez daha canlanıp tazelenmişti.

Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den bu yana her zaman ve mekânda Rabbani âlimler gelmiş, ümmete yol göstermişlerdir.

Sahabeden bu zamana kadar İslam ilimlerine hizmet vermiş, hakkı beyan etmiş ve ümmete rehberlik etmiş binlerce âlim gelmiştir. Mesela sahabeden Ebubekir, Ömer, Osman, Ali, Zeyd Bin Sabit, Muaz Bin Cebel, Abdullah Bin Mes'ud, Abdullah Bin Ömer, Abdullah Bin Abbas, Ubey Bin Ka'b ve daha niceleri *(Allah hepsinden razı olsun)*.

Tabiinden Hasan El-Basri, Said Bin Cübeyr, Ömer Bin Abdülaziz, Said Bin Müseyyeb, Zühri, Mücahid, İkrime, Nafi, Tavus, İbrahim En-Nehai, Harice Bin Zeyd, Ebu Hanife ve daha niceleri. *(Allah hepsinden razı olsun)*

Teba Tabiinden Malik Bin Enes, Şafii, Ahmed, Şu'be, Ali Bin Medini, Yahya Bin Main, İshak Bin Rahaveyhi ve daha niceleri. *(Allah hepsinden razı olsun)*

Ve günümüze kadar tefsir, hadis, akaid, siyer, usûl, lügat, siyer ve daha başka ilim dallarında hem İslami ilimlere hizmet vermiş hem de ümmete yol göstermiş nice âlimler gelmiştir. Özellikle günümüzde menheci, mücadelesi, ameli ve takvasıyla itibar kazanmış âlimlerimiz de bu çeşittendir.

Özellikle fitne, kargaşa ve ihtilafın çoğaldığı bu zamanda âlimlerimize ve bizlere bıraktıkları eserlerine sahip çıkmalı, ihtiram ve hizmetimizi onlardan esirgememeli ve onların irşadlarından azami derecede faydalanmalıyız. Rabbim ilim ehlini başımızdan esirgemesin. Haklarına vefa gösteren kullarından eylesin. Davamızın sonu âlemlerin Rabbine hamd etmektir.